

พุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

Buddhist Methods for Promoting Public Participation in the Zero Waste Project Implementation in Muang Sam Sip Subdistrict Municipality, Muang Sam Sip District, Ubon Ratchathani Province

พระศิริวัฒน์ สิริวัฒนโน (กระนวน)¹, สุรพล พรหมกุล², สุธิพงษ์ สวัสดิ์ท่า³

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, ขอนแก่น, ประเทศไทย

Phra Siriwat Sirivaddhano (Karanan)¹, Suraphon Promgun², Sutipong Sawatta³
^{1,2,3}Mahachulalongkomrajavidyalaya University Khon Kaen Campus, Khon Kean, Thailand
✉: nawiwina23@gmail.com
(Author Corresponding Email)

Received: 30 April 2025; Revised: 05 May 2025; Accepted: 10 May 2025
© The Author(s) 2025

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาระดับพุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี 2) เพื่อเปรียบเทียบพุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อนำเสนอพุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 347 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูปหรือคน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด เท่ากับ 4.12 รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการประเมินผล และ ด้านการร่วมวางแผน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10, 4.10, 4.10, และ 4.08, ตามลำดับ 1) ผลการเปรียบเทียบพุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน มีส่วนร่วมดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) พุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า 1) ควรสร้างความตระหนักในการที่จะทำงานด้านการบริหารขยะ การเห็นความสำคัญของขยะและมลพิษจากขยะ การพอใจดำเนินกลไกอื่น ๆ ทั้งในส่วนนโยบาย การขับเคลื่อนการดำเนินการ ควบคุมประเมินประสิทธิผล 2) ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องภายใต้นโยบายที่เป็นประโยชน์จะทำให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารจัดการได้ การดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบย่อมเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งในการบริหารจัดการขยะให้เกิดประสิทธิผลอย่างสูงสุด 3) ควรมีใจรักใส่ใจเอาใจใส่ในงาน การปฏิบัติการทำงานด้วยความมุ่งมั่นทุ่มเทในการจัดการขยะ ส่งเสริมกลไกการบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบ 4) ควรทำความเข้าใจปัญหาในการจัดการขยะการบริหารงานแบบบอঝอมาริู้จักเหตุผล ไตร่ตรองปัญหาหาข้อบกพร่องข้อผิดพลาดนำมาแก้ไขและพัฒนาให้ต่อไป

คำสำคัญ: พุทธวิธี, การมีส่วนร่วม, ชุมชน, ขยะ

Abstract

This thesis aimed to: 1) study the level of Buddhist methods for promoting public participation in the Zero Waste Project implementation in Muang Sam Sip Subdistrict Municipality, Muang Sam Sip District, Ubon Ratchathani Province; compare Buddhist methods for promoting public participation in the Zero Waste Project implementation based on personal factors; 3) present Buddhist methods for promoting public participation in the Zero Waste Project implementation in Muang Sam Sip Subdistrict Municipality, Muang Sam Sip District, Ubon Ratchathani Province. This research employed a mixed-method approach, integrating both quantitative and qualitative methods. The quantitative study involved a survey of 347 respondents using a questionnaire. Data analysis utilized frequency, percentage, mean, and standard deviation, with hypothesis testing conducted through t-test and F-test. The qualitative component included in-depth interviews with 12 key informants, with data analyzed using descriptive content analysis. The research results were as follows: 1. The level of public participation in the Zero-Waste project implementation: Overall, public participation in the Zero Waste Project implementation was high, with a mean score of 4.10. Analyzing different aspects, all were rated at a high level. The highest mean score was for benefit-sharing participation (4.12), followed by community participation (4.10), operational participation (4.10), evaluation participation (4.10), and planning participation (4.08), respectively. 2. Comparison of Buddhist methods for promoting public participation in the Zero-Waste project: The study found that citizens with differences in gender, age, education level, occupation, average monthly income, and adherence to the Four Bases of Success (Iddhipāda 4) showed statistically significant differences ($p < 0.01$) in their level of participation in the Zero Waste Project, confirming the research hypothesis. 3. Buddhist methods for promoting public participation in the Zero Waste Project Implementation: (1) Raising awareness of waste management, recognizing the importance of waste and pollution issues, and appreciating various operational mechanisms, including policies, project implementation, and effectiveness evaluation. (2) Ensuring continuous implementation under beneficial policies, which leads to efficient waste management. A systematic and sustained approach is crucial for maximizing waste management effectiveness. (3) Fostering commitment and dedication to waste management work, encouraging a systematic approach to waste administration. (4) Understanding waste management challenges and applying a compassionate and reasoned approach in operations, critically evaluating issues, identifying shortcomings, and making

necessary improvements for future development.

Keyword: Buddhism, Investigation, Community, Garbage

1. บทนำ

ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญ และมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งมีสาเหตุมาจากการขยายตัวเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีมีการประดิษฐ์ และพัฒนาเครื่องมือเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกของมนุษย์ให้มากขึ้น ทำให้วิถีชีวิตประจำวันเปลี่ยนแปลงไป ก่อให้เกิดปริมาณของเหลือทิ้งเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมือง หรือชุมชนขนาดใหญ่ ซึ่งลักษณะหรือองค์ประกอบของขยะเปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญ และลักษณะวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คนปัญหาจากของเหลือทิ้งหรือขยะมูลฝอยเป็นต้นเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหามลพิษทางอากาศ ปัญหามลพิษทางแม่น้ำ และทะเลเป็นแหล่งพาทะน้ำโรค นอกจากนี้การดำเนินการที่ผ่านมาของการจัดการขยะมูลฝอย ไม่ได้คำนึงถึงการเตรียมพร้อมในการบริหารจัดการในระยะยาวเนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งบประมาณบุคลากร และอุปกรณ์การดำเนินการส่วนใหญ่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีลักษณะต่างคนต่างทำ การจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางมีจำนวนจำกัด และไม่สร้างความต่อเนื่อง รวมถึงยังคงมีการต่อต้านจากประชาชน ในพื้นที่และบริเวณรอบพื้นที่ที่ไม่ ตระหนักถึงปัญหา สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการจัดการขยะมูลฝอย เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยทั้งทางตรงและทางอ้อมไม่บูรณาการร่วมกัน รวมถึงมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะหลายฉบับ และแต่ละฉบับมีมาตรการในการบังคับใช้ที่แตกต่างกันรวมถึงหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายไม่ได้อยู่ในสังกัดเดียวกันทำให้วิธีการดำเนินงานหรือแนวทางปฏิบัติแตกต่างกันเกิดปัญหาซ้ำซ้อนกันในด้านภารกิจ และความไม่สอดคล้องของกฎหมายต่าง ๆ เกิดความไม่คล่องตัวในการบริหารจัดการ จึงทำให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทยไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งประเทศไทยควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการขยะมูล ฝอย เพราะเป็นปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และมีผลกระทบโดยตรงกับประชาชน ทำให้มีการกำหนดกฎหมายและหน่วยงานที่รับผิดชอบเฉพาะ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างชัดเจน โดยกำหนดให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมรับผิดชอบ และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด จึงจะทำให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพ

เทศบาลตำบลม่วงสามสิบเป็นหนึ่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดอุบลราชธานี ได้มีโครงการคืนความสุขให้คนอุบลกำจัดขยะอันตรายชุมชนอย่างปลอดภัย ประจำปี 2557 ครั้งที่ 1 เลขานุการนายกเทศบาลตำบลม่วงสามสิบพร้อมเจ้าหน้าที่งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวบรวมขยะอันตราย ตามโครงการ ณ บริเวณสนามกีฬาากลาง จังหวัดอุบลราชธานี (ทุ่งบุรพา) ตำบลหนองขอน อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยดำเนินการในครั้งนี้ได้ทำการรวบรวมข้อมูล สำรวจปริมาณน้ำหนักขยะอันตรายชุมชน ก่อนนำกำจัดตามหลักวิชาการ แบ่งเป็นประเภทขยะอันตราย ได้แก่ หลอดไฟทุกชนิด, แบตเตอรี่, ถ่านไฟฉาย, ขยะอิเล็กทรอนิกส์, กระป๋องสเปรย์/ภาชนะบรรจุสารเคมีและกระป๋องสเปรย์ปนเปื้อน

ยาฆ่าแมลง ซึ่งขยะอันตรายทั้งหมดจะได้นำส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อลดมลพิษที่อาจเกิดขึ้นจากขยะเหล่านี้ต่อไป

ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาการบูรณาการหลักพระพุทธศาสนาเพื่อการแก้ปัญหาขยะในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยบูรณาการกับหลักพระพุทธศาสนากับการพัฒนาการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพโดยการใช้หลักธรรมอริยบท 4 แก่ไขโดยใช้หลัก 4 ขั้นตอน 1) การวางแผน ต้องมีกระบวนการที่ชัดเจน 2) การปฏิบัติงานให้เกิดความเข้าใจ และลงมือปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง 3) การตรวจสอบติดตามในสิ่งที่ได้ปฏิบัติไว้เพื่อให้เกิดการติดตามผล ความก้าวหน้าของการปฏิบัติที่ได้ทำไว้ว่าเป็นไปตามแผนงาน และ 4) รายงานการประเมินผล และการดำเนินการนำผลที่ได้ปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ในชุมชนของเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี อย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอพุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน พฤษภาคม ถึงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ.2568 รวมเวลา 10 เดือน

ขอบเขตด้านประชากร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

- 1) ขอบเขตด้านประชากร ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวนทั้งสิ้น 2,584 คน โดยแบ่งเป็นชาย 1,184 คน และหญิง 1,400 คน
- 2) ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 12 รูปหรือคน ได้แก่
 1. นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูปหรือคน
 2. นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน
 3. ผู้ปกครองท้องที่ จำนวน 3 คน
 4. ตัวแทนประชาชนกลุ่มอาชีพ จำนวน 4 คน

สถานที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ชุมชนของเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงปฏิบัติการ และรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

4. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. เพศ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 53.90 และเป็นเพศชาย จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 46.10

2. อายุ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 30.20 รองลงมา คือ อายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 26.80 อายุระหว่าง 18 – 30 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 21.10 อายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 และ อายุ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 4.30 ตามลำดับ

3. ระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปวส.ขึ้นไป จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 ระดับประถมศึกษา จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 21.30 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50

4. อาชีพ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 30.80 รองลงมา คือ อาชีพค้าขาย จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 28.50 อาชีพเกษตรกร จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 25.60 และอาชีพข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 15.10

5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 40.90 รองลงมา คือ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 28.20 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 20.20 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 10.70

6) ระดับการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอวังสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย 1) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) ด้านการร่วมวางแผน 3) ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ 4) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ 5) ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.12$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X} = 4.10$) ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ($\bar{X} = 4.10$) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.10$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการร่วมวางแผน ($\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ

7) ระดับการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอวังสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ตามหลักอิทธิบาท 4 คือ 1) ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน 2) ด้านวิริยะ ความเพียรในการทำงาน 3) ด้านจิตตะ ความเอาใจใส่ 4) ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามลำดับแรก พบว่า ข้อ ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} =$

4.12) รองลงมา คือ ด้านวิริยะ ความเพียรในการทำงาน ($\bar{X} = 4.10$) และ ด้านจิตตะ ความเอาใจใส่ ($\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบพุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า

พุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการร่วมวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

พุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ในชุมชน จำแนกตามอายุ ในภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

พุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามระดับการศึกษา ในภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการร่วมวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

พุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอาชีพ ในภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะ

เหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการร่วมวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมร่วมดำเนินการ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

พุทธรวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอาชีพ ในภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมการดำเนิน โครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการร่วมวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

พุทธรวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามหลักอิทธิบาท 4 ในภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน มีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีการปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกัน มีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการร่วมวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

พุทธรวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี สรุปได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 สรุปองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

1) ด้านฉันทะ ความพึงพอใจในงาน ประชาชนมีความพอใจที่จะปฏิบัติงานให้การจัดการขยะได้ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ มีความกระตือรือร้นในการทำงานคือ ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ มีใจรักในงานพัฒนางานอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง

2) ด้านวิริยะ ความขยันหมั่นเพียร ปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการจัดการขยะ มีการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการขยะ ให้ปฏิบัติงานเสร็จทันตามกำหนดการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ด้านจิตตะ ความมีใจฝักใฝ่เอาใจใส่ในงานได้แก่ วิเคราะห์โครงการเกี่ยวกับการจัดการ ขยะอย่างรอบคอบก่อนที่จะกำหนดเพื่อนำไปปฏิบัติ ด้วยความตั้งใจเพื่อให้การจัดการขยะสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและคิดค้นหาวิธีการป้องกันปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในการจัดการขยะในอนาคต

4) ด้านวิมังสา ไตร่ตรองหาเหตุผล มีการพิจารณาใคร่ครวญหาข้อดี-ข้อด้อยในการจัดการขยะทุกครั้ง เพื่อเป็นแนวทางครั้งต่อไป เทศบาลมีการตรวจสอบคุณภาพและประสิทธิภาพของ การจัดการขยะที่ได้รับ เทศบาลมีการวัดผลประเมินผลการจัดการขยะอย่างเป็นรูปธรรม

5. อภิปรายผล

การอภิปรายผลในครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่มีความสำคัญการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

จากการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี แสดงให้เห็นว่าการจัดการขยะของเทศบาลเป็นกระบวนการ วิธีการ หรือการกระทำใด ๆ ที่นำไปสู่ผลสำเร็จ โดยใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อันได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ แรงงาน เงินทุน และวิธีการดำเนินการหรือประกอบกิจการที่มีคุณภาพสูงสุดในการดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้น จึงทำให้การมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

1) **ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน** ระดับการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนเข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา เสนอปัญหา ความต้องการและคัดเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม ร่วมวางแผน ร่วมลงมือปฏิบัติการและการติดตามประเมินผล โดยเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ ผู้นำชุมชนมีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริมความต้องการในการจัดกิจกรรมการอบรมให้ความรู้การจัดการขยะมูลฝอย

2) **ด้านการร่วมวางแผน** ระดับการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการร่วมวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการขยะมูลฝอย กำหนดวัตถุประสงค์วิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ดังนั้นจึงทำให้การมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชน ด้านการร่วมวางแผน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปภาวรินทร์ นาจำปา** ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการอยู่ในระดับมาก

3) **ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ** ระดับการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ

อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ ตามแผนปฏิบัติการอย่างสม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ

4) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ระดับการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการร่วมรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประชาชนได้พิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มการดำเนินการโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและ

5) ด้านการประเมินผล ระดับพุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการประเมินผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการวางแผนของโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ

ระดับพุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท 4

จากการศึกษาพบว่าระดับพุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า การที่ประชาชนนำเอาหลักอิทธิบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมมีส่วนในการบริหารจัดการที่ดีและสามารถทำให้มีความเป็นเมืองที่มีความน่าอยู่ เป็นระเบียบ และเป็นการสะท้อนถึงวิถีวัฒนธรรมแยกส่วนให้ชัดระหว่างความเป็นชุมชน โดยมีการเข้าไปจัดการอย่างเป็นระบบ

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 1 ด้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1) เพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ จึงมีทิศทางที่แตกต่างกัน

2) อายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน การมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีความหลากหลายทางอายุ เช่น ผู้ที่มีอายุเพิ่มมากขึ้นจะช่วยให้มีประสบการณ์มากขึ้น

ซึ่งอาจส่งผลต่อการตัดสินใจและความรับผิดชอบเพราะความรู้ประสบการณ์ส่วนใหญ่ล้วนเกิดจากการศึกษาหรือการทำงานที่สั่งสมมาหลายปี

3) ระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ระดับการศึกษาของแต่ละบุคคล ส่งผลให้การมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์แตกต่างกันออกไปตามระดับของการศึกษา

4) อาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน การมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ มีอาชีพแตกต่างกันมีการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะหรือความรับผิดชอบในหน้าที่ แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะประชาชนมีอาชีพแตกต่างกันมีสถานะในการทำงาน และมีการเข้าใจในระบบการจัดการขยะแตกต่างกัน

5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน การมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ แม้จะมีอาชีพที่ทำให้รายได้แตกต่างกันแต่ก็ยังมีมีความสนใจในการจัดการขยะเพื่อเป็นการลดปริมาณขยะใน

6) หลักกิตติบาท 4 พบว่า ประชาชนที่มีการปฏิบัติตามหลักกิตติบาท 4 ต่างกัน การมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การที่ประชาชนนำเอาหลักกิตติบาท 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมมีส่วนในการบริหารจัดการที่ดีและสามารถทำให้มีความเป็นเมืองที่มีความน่าอยู่ เป็นระเบียบ และเป็นการสะท้อนถึงวิถีวัฒนธรรมแยกส่วนให้ชัดเจนระหว่างความเป็นชุมชน โดยมีการเข้าไปจัดการอย่างเป็นระบบ

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยพบว่า พุทธวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมการดำเนินโครงการขยะเหลือศูนย์ของประชาชนในเทศบาลตำบลม่วงสามสิบ อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการร่วมวางแผนเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) เทศบาลตำบลม่วงสามสิบ ควรมีความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนเพื่อบริหารจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง โดยยั้ค่าเป้าหมายให้สูงขึ้น เพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน และเร่งรัดให้เกิดการบริหารจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพให้ครอบคลุมการจัดการขยะครบวงจร ตั้งแต่ต้นทาง กลางทางและปลายทาง ในภาพรวมให้มากยิ่งขึ้นต่อไป

2) เทศบาลตำบลม่วงสามสิบควรประสานและกำกับให้ประชาชนในชุมชนจัดการขยะมูลฝอยชุมชน และขยะอันตรายชุมชนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

3) เทศบาลตำบลม่วงสามสิบควรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และดำเนินตามนโยบายโดยบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยพัฒนาตามหลักพุทธธรรมอื่นๆ เพื่อนำไปสู่การจัดทำคู่มือแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อก่อให้เกิดการบริหารจัดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

2) ควรศึกษาวิจัยและพัฒนานวัตกรรมจัดการขยะ โดยบูรณาการเทคโนโลยีและวิถีชุมชนให้สามารถบริหารจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2560). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย. บริษัททวงส์สว่าง พับลิชชิง แอนด์พรินติ้ง จำกัด.

ณัฐธิดา แดงงาม. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].

นันทพงศ์ เวียงสาม. (2558). การจัดการขยะมูลฝอยตามหลักอิทธิบาท 4 ของเทศบาลตำบลบ้านเวียง อำเภอร่องวาง จังหวัดแพร่ [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].

ปถาวรินทร์ นาจำปา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด [วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].

พระธีรวัต จรณธมโม (คณิทรทรัพย์). (2560). การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ของบุคลากรเพื่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].

พระมหาวันเพ็ญ สารโท (ทุมชะ), และคณะ. (2565). การนำหลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการปกครองบริหารงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2(1), 38-39.

พิเชษฐ ศรีหล้า, และคณะ. (2562). กลการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐสังกัดกระทรวงมหาดไทยจังหวัดยโสธร. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณแก่น, 6(3), 668.

วิวัฒน์ สังข์แย้ม. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนันทบุรี [การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช].

องค์การบริหารส่วนตำบลม่วงสามสิบ. (2557). โครงการคืนความสุขให้คนอุบลกำจัดขยะอันตรายชุมชนอย่างปลอดภัย ประจำปี 2557 ครั้งที่ 1. สืบค้นจาก <https://muangsamsib.go.th>